

آزمون ۱۰ از ۱۴

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی
سنجش دوازدهم – مرحله هشتم
(۱۴۰۲/۱۲/۲۵)

علوم انسانی (دوازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

 @sanjesheducationgroup

 @sanjeshserv

کانال‌های ارتباطی:

ریاضی و آمار

۱. گزینه ۱ درست است.

ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم؛ چون تعداد داده‌ها فرد است، دادهٔ وسط برابر میانه است:

$$3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 23$$

$$\begin{array}{ccc} \downarrow & & \downarrow \\ Q_1 & & Q_3 \end{array}$$

$$IQR = Q_3 - Q_1 = 18 - 6 = 12$$

$$Q_2 = 13$$

$$Q_2 - IQR = 13 - 12 = 1$$

۲. گزینه ۲ درست است.

$$\frac{36^\circ}{\text{تعداد متغیرها}} = \frac{36^\circ}{20} = 18 \Rightarrow \text{تعداد متغیرها} = \frac{36^\circ}{20} = 18$$

$$\text{تعداد داده‌های جدید} = 18 - 6 = 12$$

$$\frac{36^\circ}{12} = 3^\circ = \text{زاویهٔ بین دو نیم‌خط متوالی}$$

$$3^\circ - 2^\circ = 1^\circ: \text{تفاضل دو زاویه}$$

۳. گزینه ۳ درست است.

$$\alpha_1 = \frac{36^\circ}{n} \quad \text{ابتدا فرض می‌کنیم تعداد متغیرهای اولیه } n \text{ باشد، در این صورت زاویه اولیهٔ بین شعاع‌ها برابر است با:}$$

$$\text{با اضافه کردن } 5 \text{ متغیر دیگر، زاویهٔ بین شعاع‌ها } \alpha_2 = \frac{36^\circ}{n+5} \text{ خواهد شد.}$$

$$\alpha_2 = \frac{3}{4} \alpha_1 \Rightarrow \frac{36^\circ}{n+5} = \frac{3}{4} \times \frac{36^\circ}{n} \Rightarrow \frac{1}{n+5} = \frac{3}{4n} \Rightarrow 4n = 3n + 15 \Rightarrow n = 15$$

$$\alpha_1 = \frac{36^\circ}{15} = 24^\circ$$

پس زاویهٔ بین متغیرها در حالت اول برابر است با:

۴. گزینه ۴ درست است.

$$p \Rightarrow q$$

استدلال قیاس استثنایی به صورت $\frac{p}{\therefore q}$ و یا به صورت $(p \Rightarrow q) \wedge p \Rightarrow q$ است.

حال اگر مقدمه اول را عکس نقیض کنیم داریم:

$$\sim q \Rightarrow \sim p$$

$$\frac{p}{\therefore q}$$

۵. گزینه ۴ درست است.

در گزینهٔ ۴، $a > b \Rightarrow ac^2 > bc^2$ ، باید شرط $c \neq 0$ اضافه شود.

۶. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

- جذب $p \wedge (p \vee q) \equiv p$
- ۱) $p \wedge \sim p \equiv F$
- ۲) $(p \vee \sim q) \wedge (p \vee q) \equiv p \vee \underbrace{(\sim q \wedge q)}_F \equiv p$
- شبه جذب $p \vee (\sim p \wedge q) \equiv p \vee q$
- ۳) $(p \vee q) \vee \sim q \equiv p \vee (q \vee \sim q) \equiv T$
- ۴) $\sim p \wedge \sim (\sim p) \equiv \sim p \wedge p \equiv F$

۷. گزینه ۴ درست است.

چون ارزش گزاره‌های p و $\sim p$ یکی درست و دیگری نادرست می‌باشد و اینکه هر دو ترکیب شرطی درست هستند q باید درست باشد.

- ۱) $\sim p \wedge r \equiv$ نمی‌توان ارزش تعیین کرد
- ۲) $p \vee \sim s \equiv$ نمی‌توان ارزش تعیین کرد
- ۳) $\sim q \wedge p \equiv F \wedge p \equiv F$
- ۴) $q \vee s \equiv T \vee s \equiv T$

۸. گزینه ۳ درست است.

$p \equiv T$, $q \equiv F$, $r \equiv T$ یا F

- ۱) $\underbrace{(p \vee \sim q)}_T \vee \underbrace{\sim(\sim p \vee r)}_{F \text{ یا } T} \equiv T$
- ۲) $\underbrace{(\sim p \Rightarrow r)}_T \wedge \underbrace{(\sim r \vee p)}_T \equiv T$
- ۳) $\underbrace{\sim(p \wedge q)}_T \Rightarrow \underbrace{(\sim p \wedge \sim r)}_F \equiv F$
- ۴) $\underbrace{(\sim r \Rightarrow p)}_T \vee \underbrace{(\sim r \wedge q)}_F \equiv T$

۹. گزینه ۲ درست است.

$$d = 4 - 2 = 2, a_1 = 2$$

مجموع n جمله اول از دنباله حسابی با جمله اول a_1 برابر است با:

$$s_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d) \Rightarrow S_n = \frac{n}{2}(4 + (n-1) \times 2) = \frac{n}{2}(2 + 2n) = n(1+n) = n^2 + n$$

$$2n(n+1) - 42 = n^2 + n \Rightarrow 2n^2 + 2n - 42 - n^2 - n = 0$$

$$\Rightarrow n^2 + n - 42 = 0 \rightarrow (n-6)(n+7) = 0 \Rightarrow \begin{cases} n = -7 & \text{غ ق ق} \\ n = 6 & \text{ق ق} \end{cases}$$

$$a_{2n-4} \stackrel{n=6}{=} a_8 = a_1 + 7d = 2 + 7(2) = 16$$

۱۰. گزینه ۳ درست است.

$$a_8 = a_1 + 7d = 11$$

$$\leftarrow a_n = a_1 + (n-1)d$$

$$s_8 = \frac{8}{2}[2a_1 + 7d] = 28 \rightarrow 2a_1 + 7d = 7$$

$$\leftarrow s_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d)$$

$$\begin{cases} a_1 + 7d = 11 \\ 2a_1 + 7d = 7 \end{cases} \rightarrow a_1 = -4, d = \frac{15}{7}$$

$$a_{15} = a_1 + 14d = -4 + 14\left(\frac{15}{7}\right) = 26$$

۱۱. گزینه ۱ درست است.

جمله عمومی دنباله حسابی که جمله اول آن $a_1 = 95$ و اختلاف مشترک $d = -7$ است:

$$a_n = a_1 + (n-1)d = 95 + (n-1)(-7) = 95 - 7n + 7 = 102 - 7n$$

برای به دست آوردن تعداد جملات مثبت، جمله عمومی را بزرگتر از صفر قرار داده و نامعادله را حل می‌کنیم:

$$a_n = 102 - 7n > 0 \Rightarrow 102 > 7n \Rightarrow n < \frac{102}{7} \Rightarrow n < 14.57$$

بنابراین تعداد جملات مثبت دنباله ۱۴ است.

۱۲. گزینه ۲ درست است.

$$a_n = 4^{n+1} \xrightarrow{n=9} a_9 = 4^{10}$$

$$a_n = 4^{n+1} \xrightarrow{n=15} a_{15} = 4^{16}$$

$$b^2 = ac \Rightarrow b^2 = 4^{10} \times 4^{16} = 4^{26} \Rightarrow b = 4^{13} = 2^{26}$$

حال واسطه هندسی بین دو جمله برابر است با:

۱۳. گزینه ۱ درست است.

$$S_n = a_1 \frac{(1-r^n)}{1-r} \Rightarrow \frac{S_4}{S_2} = \frac{a_1 \frac{1-r^4}{1-r}}{a_1 \frac{1-r^2}{1-r}} = \frac{1-r^4}{1-r^2} = \frac{(1-r^2)(1+r^2)}{1-r^2} \Rightarrow 1+r^2 = 17 \Rightarrow r^2 = 16$$

$$\frac{a_{14}}{a_{10}} = \frac{a_1 r^{13}}{a_1 r^9} = r^4 = (r^2)^2 = 16^2 = 256$$

بنابراین:

۱۴. گزینه ۳ درست است.

$$a_n = a_1 \times r^{n-1}$$

$$4 \times r^{n-1} = 108 \Rightarrow r^{n-1} = 27$$

دو جمله بعد از آن یعنی جمله $(n+2)$ ام پس داریم:

$$4 \times r^{n+2-1} = 972 \Rightarrow r^{n+1} = 243$$

$$\begin{cases} r^{n-1} = 27 \\ r^{n+1} = 243 \end{cases}$$

$$r^{n+1} = 243 \Rightarrow r^{n-1} \times r^2 = 243 \Rightarrow 27 \times r^2 = 243 \Rightarrow r^2 = 9 \rightarrow r = 3$$

$$* r^{n-1} = 27 \rightarrow 3^{n-1} = 27 = 3^3 \Rightarrow n-1 = 3 \rightarrow n = 4$$

$$r + n = 7$$

۱۵. گزینه ۱ درست است.

$$a_3 \times a_4 \times a_5 = (a_1 r) \times (a_1 r^2) \times (a_1 r^4) = a_1^3 r^7 = (a_1 r^3)^3 = 27$$

$$\Rightarrow (a_1 r^3)^3 = 3^3 \Rightarrow a_1 r^3 = 3$$

$$a_3 \times a_5 = (a_1 r^2) \times (a_1 r^4) = a_1^2 r^6 = (a_1 r^3)^2 = 3^2 = 9$$

اقتصاد

۱۶. گزینه ۳ درست است.

الف) مقاوم‌سازی اقتصادی به شرایطی گفته می‌شود که مجموع نیروهای مولد، شرکت‌ها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور روی پای خود بایستند تا بتوانند در صورت بروز بحران‌ها، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی خود را تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند. بدیهی است که با ایجاد چنین شرایطی، استقلال اقتصادی در کشور ایجاد می‌شود. (صفحات ۱۱۱ و ۱۱۵)

بررسی گزینه‌های نادرست:

ب) فقر علاوه بر اینکه از پیامدهای بیکاری و رکود است، توزیع نامناسب درآمدها نیز می‌تواند عاملی برای ایجاد فقر در جامعه باشد. زمانی که در یک اقتصاد، سهم متوسط هر فرد از تولید داخلی (درآمد سرانه) پایین و نابرابری در توزیع درآمد وجود داشته باشد، شاهد افزایش نرخ فقر هستیم. بنابراین در کشور A علاوه بر درآمد سرانه و رفاه پایین، توزیع نامناسب درآمدها و بیشتر بودن نسبت دهک دهم به دهک اول، وجود دارد. (صفحات ۱۲۴ و ۱۲۵)

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۲) نادرست است؛ زیرا در شاخص دهک‌ها، هر یک از دهک‌ها سهم مساوی و ده درصدی از جمعیت کل جامعه دارند. (صفحه ۱۲۴)
گزینه (۴) نادرست است؛ زیرا معمولاً کشوری با نرخ فقر گسترده‌تر، پیشرفت اقتصادی کمتر و شاخص توسعه انسانی با رقم بزرگتری دارد. (صفحه ۱۲۶)

پ) در خرید مقایسه‌ای، فرآیند بررسی قیمت‌ها و ارزیابی کیفیت و ویژگی‌های محصولات، با هدف دستیابی به بیشترین منفعت و کمترین هزینه، صورت می‌گیرد که این مفهوم ناظر بر اصل پنجم فرآیند تصمیم‌گیری منطقی یعنی «مقایسه بین هزینه‌ها و منافع» است. (صفحه ۱۴۴)

(فصل سوم، درس دهم: اقتصاد مقاومتی و استقلال اقتصادی - درس یازدهم: شاخص دهک‌ها - وضعیت توزیع درآمد - شاخص توسعه انسانی - درس سیزدهم: خرید مقایسه‌ای)

۱۷. گزینه ۲ درست است.

الف) «احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا قرار گرفت.

ب) در دوره قاجار کشورهای دیگر منطقه مثل مصر و ترکیه (امپراطور عثمانی)، سوریه و لبنان در روند تجارت و گسترش تولید و صادرات محصولات کشاورزی، رشد مطلوبی داشتند درحالی‌که ایران گرفتار ضعف ساختاری در اقتصاد بود.

پ) استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست و هر کشوری برای پیشرفت به تعامل منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد، مهم آن است که این تعامل مقتدرانه و از روی تدبیر باشد. (درس ۱۰: مقاومت‌سازی اقتصاد)

۱۸. گزینه ۴ درست است.

الف) برای محاسبه تولید ناخالص داخلی با توجه به اطلاعات داده شده، خواهیم داشت:

مجموع ارزش افزوده‌های بخش‌های مختلف ذکر شده در جدول: تولید ناخالص داخلی

$$\text{میلیارد تومان} = ۱۴۹,۴۲۰ = ۲۵,۷۶۰ \times ۰\%۴۰ + ۶,۳۴۴ + ۶۴,۴۰۰ \times \frac{۲}{۵} + ۴۲,۶۱۲ + ۶۴,۴۰۰$$

(صفحه ۱۲۰)

ب) سهم متوسط هر فرد از تولید ناخالص داخلی در واقع سرانه تولید ناخالص داخلی است که برابر است با:

$$\text{تولید ناخالص داخلی سرانه} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی}}{\text{جمعیت}} \rightarrow \frac{۱۴۹,۴۲۰,۰۰۰,۰۰۰}{۴۰,۰۰۰,۰۰۰} = ۳,۷۳۵/۵$$

پ)

$$۱۰۰ \times \frac{\text{تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۰} - \text{تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۱}}{\text{تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۰}} = \text{نرخ رشد تولید در سال ۱۴۰۱}$$

$$\%۲۴ = \frac{۱۴۹,۴۲۰,۰۰۰,۰۰۰ - \text{GDP}_{۱۴۰۰}}{\text{GDP}_{۱۴۰۰}} \rightarrow \text{GDP}_{۱۴۰۰} = ۱۲۰,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

(صفحه ۱۲۲) (فصل سوم، درس یازدهم: چگونه تولید ناخالص داخلی را اندازه‌گیری کنیم؟ - محاسبه تولید ناخالص داخلی و نرخ رشد آن)

۱۹. گزینه ۴ درست است.

همیشه اعدادی که قبل از انتخاب سال پایه عنوان شده‌اند، اعداد اسمی تولید هستند که تحت تأثیر تغییرات قیمت قرار دارند. و اعدادی که بعد از انتخاب سال پایه در مسئله می‌آیند اعدادی هستند که تغییرات قیمت از آن‌ها حذف شده‌اند؛ بنابراین اعداد

واقعی (ثابت) تولید هستند. بر همین اساس:

سوم	دوم	اول	تولید کل سال
۲,۹۱۰/۶	۲,۱۵۶	۱,۵۴۰	به قیمت اسمی
۱,۹۴۸/۱	۱,۶۹۴	۱,۵۴۰	به قیمت واقعی

الف) برای محاسبه نرخ رشد اسمی به سراغ اعداد تولید کل در ردیف اسمی رفته و با بکارگیری فرمول نرخ رشد را محاسبه می‌کنیم:

تولید کل به قیمت سال پایه (سال قبل) - تولید کل به قیمت اسمی در سال دوم = نرخ رشد اسمی سال دوم
تولید کل به قیمت سال پایه (سال قبل)

$$= \frac{2,156 - 1,540}{1,540} = \frac{616}{1,540} = \frac{40}{100} = 40\%$$

ب) برای محاسبه نرخ رشد واقعی به سراغ اعداد تولید کل در ردیف واقعی رفته و با فرمول زیر نرخ رشد را محاسبه می‌کنیم:

تولید کل به قیمت واقعی در سال دوم - تولید کل به قیمت در سال سوم = نرخ رشد واقعی سال سوم
تولید کل به قیمت واقعی در سال دوم

$$= \frac{1,948/1 - 1,694}{1,694} = \frac{254/1}{1,694} = \frac{15}{100} = 15\%$$

پ) برای محاسبه مقدار تورم در سال‌های دوم و سوم به ترتیب به صورت زیر عمل می‌کنیم:

→ تولید کل به قیمت واقعی در همین سال - تولید کل به قیمت اسمی در همین سال = مقدار تورم در هر سال

$$\text{تورم سال دوم} = 2,156 - 1,694 = 462$$

$$\text{تورم سال سوم} = 2,910/6 - 1,948/1 = 962/5$$

۲۰. گزینه ۱ درست است.

الف) یکی از انواع روش‌های مصرف مسئولانه، روش «۶» است که بر اساس گزاره‌های مطرح شده به شرح زیر خواهند بود:

اقدام به خریدن فست فود و نوشابه: بهینه مصرف کردن

تعمیر و استفاده کردن از ماشین لباسشویی خراب به جای خریدن مجدد آن: بازسازی

تبدیل شلوار جین به کوله‌پشتی: باز مصرف (صفحه ۱۴۹)

ب) با مشاهده رفتار مصرفی افراد جامعه (یا همان الگوی خرج کردن آن‌ها) و ملاحظه ویژگی‌ها، کیفیت و نوع کالاهای مصرفی

می‌توان گفت که همه ساله بخشی از کالاهای تولید شده، بدون بهره‌برداری صحیح تلف می‌شوند و در این میان بعضی

گزارش‌ها نشان از آن دارد که اتلاف مواد غذایی در ایران بسیار فراتر از متوسط جهانی است. (صفحه ۱۴۸)

پ) با توجه به اینکه مورد نظر سوال، گزاره‌های نادرست است؛ گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) که نادرست هستند، انتخاب می‌شوند.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) نادرست است؛ زیرا با افزایش ظرفیت‌های تولیدی و رشد اقتصادی، کل منحنی مرز امکانات به سمت راست جابه‌جا می‌شود

و نه فقط یک نقطه از آن. (صفحه ۱۱۹)

(۲) نادرست است؛ زیرا خطرپذیری پایه و اساس نیاز به تهیه بیمه است. (صفحه ۱۶۰)

(۴) نادرست است؛ زیرا پس‌انداز مورد نظر به لحاظ زمانی میان‌مدت است. (صفحه ۱۵۲)

(۳) درست است. (صفحه ۱۶۰)

(فصل سوم، درس یازدهم: بررسی رشد با الگوی مرز امکانات تولید - فصل چهارم، درس سیزدهم: مصرف مسئولانه - درس

چهاردهم: تعیین هدف و برنامه پس‌انداز - بیمه و پوشش خطرپذیری سرمایه‌گذاری)

۲۱. گزینه ۴ درست است.

یک منشأ رشد اقتصادی، افزایش در منابع است؛ برای مثال، اگر جمعیت در طول زمان رشد کند، به طور کلی عرضه نیروی کار

هم افزایش می‌یابد. سرمایه‌های فیزیکی با سرمایه‌گذاری در کارخانه‌ها، ساختمان‌ها، ماشین‌آلات، مغازه‌ها و سرمایه‌انسانی با آموزش افزایش می‌یابد. (صفحه ۱۱۸) (فصل سوم، درس یازدهم: رشد و پیشرفت اقتصادی)

۲۲. گزینه ۱ درست است.

الف) بالا بودن قدرت تولید در شرکت‌های تولیدی، سازوکار مناسب برای ایجاد کسب و کار و داد و ستدهای مناسب: استحکام اقتصادی در شرایط بحرانی نیازهای خود را تأمین و یا حتی صادر می‌کنند: تاب‌آوری اقتصادی ثبات نسبی قیمت‌ها و بازارها: ثبات اقتصادی در برابر شوک‌های اقتصادی قدرت مقاومت دارند: پایداری (صفحات ۱۱۱ و ۱۱۸)
ب) گزینه‌های درست:

گزینه (۱) و (۲) (صفحات ۱۵۵ و ۱۵۷)

بررسی گزینه‌های نادرست:

۳) نادرست است زیرا اولاً صاحب سهام نمی‌تواند بلافاصله بعد از خرید و یا در کوتاه‌مدت آن را بفروشد. از طرفی اوراق مشارکت نیز قابل خرید و فروش است و اگر صاحب آن قبل از سررسید به اصل سرمایه خود نیاز پیدا کند می‌تواند با مراجعه به بانک، اوراق خود را بفروشد. (صفحه ۱۵۶)

۴) نادرست است؛ زیرا سرمایه مورد نیاز برای خرید اوراق مشارکت به قیمت اسمی آن بستگی دارد و لزوماً با سرمایه اندک نمی‌توان اوراق مشارکت خرید. (صفحه ۱۵۷)

(فصل سوم، درس دهم: اقتصاد مقاومتی و استقلال اقتصادی - درس یازدهم: تکاپو برای پیشرفت - فصل چهارم، درس چهاردهم: خرید سهام - اوراق مشارکت)

۲۳. گزینه ۳ درست است.

الف) بسیاری از کشورها اگرچه رشد درآمد بالایی دارند اما همچنان گرفتار نابرابری‌های درآمدی هستند، به این معنا که بخش بزرگی از ثروت ایجاد شده فقط به گروه محدودی از جامعه تعلق می‌گیرد. (نظیر چین و آمریکا)

ب) هرگاه در بررسی وضعیت توزیع درآمدها و ارزیابی شاخص دهک‌ها، دولت و اقتصاددانان به دلیل عدم وجود اطلاعات کافی قادر به ثبت شکاف درآمدی نباشند، از شکاف هزینه‌ای به عنوان نماینده درآمد خانوار استفاده می‌شود. (صفحه ۱۲۵)
(فصل سوم، درس یازدهم: شاخص‌های اندازه‌گیری پیشرفت - شاخص دهک‌ها)

۲۴. گزینه ۲ درست است.

الف) گزینه‌های (۲) و (۴) مصادیقی برای اسراف نیستند. گزینه (۲) به اتلاف عامل تولید اشاره دارد (و نه اسراف) که گاهی در جریان تولید غیرقابل اجتناب و غیرقابل پیشگیری است.

گزینه (۴) نیز به هزینه‌های هدررفته که غیرقابل اجتناب و غیرقابل دسترسی هستند، اشاره دارد.
بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) مثالی برای اسراف است؛ زیرا در نظر نگرفتن هزینه فرصت در جریان به‌کارگیری سرمایه‌های شخصی و ملی به معنای عدم رعایت الویت‌ها در به‌کارگیری سرمایه است.

۳) نادرست است؛ زیرا بیشتر بودن هزینه‌ها نسبت به درآمد و رسیدن بودجه‌ریزی به مرحله چهارم، مصرف فراتر از توان مالی است که از مصادیق اسراف است. (صفحه ۱۴۸)

ب) متقاعد کردن مشتری در مورد بالاترین کیفیت ممکن برای این محصول: تبلیغات کاذب افزایش تمرکز با مصرف آن: بزرگ‌نمایی

اطلاعاتی مبنی بر نایاب شدن و گران شدن این محصول: اطلاعات نادرست (صفحه ۱۴۶)

پ) برای خرید آگاهانه و هوشمندانه، باید اصول یک انتخاب منطقی که در درس سوم به تفصیل توضیح داده شده؛ رعایت شود که نتایج این انتخاب، صرفه‌جویی و خرید محصولات باکیفیت‌تر است. این موارد از اصول و نتایج خرید هوشمندانه در گزینه‌های (۱) و (۳) مطرح شده است. در گزینه (۲) به موضوع نقش اجتماعی خریدار در میدان اقتصاد، اشاره می‌کند که همان در نظر گرفتن پیشرفت اقتصادی جامعه است که در نهایت به پیشرفت اقتصادی فرد، منجر می‌شود. گزینه (۴) کاملاً

برعکس این موضوع را طرح می‌کند و نادرست است. (صفحه ۱۴۲)

(فصل چهارم، درس سیزدهم: خرید هوشمندانه - روش‌های فروش - مصرف مسئولانه)

۲۵. گزینه ۳ درست است.

الف) صفحات ۱۲۴، ۱۲۵

ب) صفحه ۱۲۶

(فصل سوم، درس یازدهم: شاخص‌های اندازه‌گیری پیشرفت اقتصادی - شاخص دهک‌ها - شاخص توسعه انسانی)

۲۶. گزینه ۴ درست است.

الف) برای به‌دست آوردن سود ماهانه، ابتدا باید سود کلی سالانه، محاسبه شود:

$$\text{تومان} \quad ۲۱,۶۰۰,۰۰۰ = ۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰ \times ۲۰\% = \text{کل سود سالانه}$$

$$\text{تومان} \quad ۱,۸۰۰,۰۰۰ = \frac{۲۱,۶۰۰,۰۰۰}{۱۲} = \text{سود ماهانه}$$

ب) در حساب‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت، نرخ سود در دوره زمانی معین، ثابت است و تغییر نمی‌کند. در نتیجه سود ماهانه دریافتی فرد تغییری نخواهد کرد.

پ) از آنجایی که سپرده تا پایان دوره زمانی تعیین شده باید در حساب باقی بماند، برداشت همه یا بخشی از آن، مشمول جریمه از دست رفتن بخشی از سود می‌شود. (صفحه ۱۵۵) (فصل چهارم، درس چهاردهم: سپرده‌گذاری در بانک)

۲۷. گزینه ۱ درست است.

الف) فعالیت‌هایی نظیر پس‌انداز و سرمایه‌گذاری مربوط به حفظ و رشد درآمد است و فعالیت‌هایی نظیر برنامه‌ریزی هزینه‌ها و نحوه مصرف مربوط به خرج می‌باشد.

ب) اتفاقاً اولین گام در خرید مقایسه‌ای این است که مسئله را تعریف کنیم یعنی واقعا برای رفع چه مشکل و مسئله‌ای نیاز به خرید می‌باشد.

(فصل چهارم، درس دوازدهم: بودجه‌بندی - درس سیزدهم: تصمیم‌گیری در مخارج)

۲۸. گزینه ۳ درست است.

الف) خمس به مجموع پول باقی مانده از درآمد سالانه و پس‌انداز سالانه فرد تعلق می‌گیرد، بنابراین خواهیم داشت:

$$\text{مجموع هزینه‌ها} - \text{درآمد} = \text{مازاد درآمد}$$

- دقت کنید که پس‌انداز به‌صورت ماهانه داده شده که باید به‌صورت سالانه محاسبه شود.

$$\text{تومان} \quad ۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۸۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۷۶,۰۰۰,۰۰۰ = \text{مازاد درآمد}$$

$$\text{تومان} \quad ۶,۸۰۰,۰۰۰ = \frac{۱}{۵} \times ۳۴,۰۰۰,۰۰۰ = \frac{۱}{۵} \times (\text{مازاد درآمد} + \text{پس‌انداز سالانه}) = \text{خمس}$$

(صفحه ۱۳۸)

ب) در صورت بروز هزینه‌های پیش‌بینی نشده، فرد باید یا از محل پس‌انداز خود (با توجه به وظیفه پس‌انداز و حفظ ارزش پول در راستای جبران هزینه‌های غیرقابل پیش‌بینی)، این هزینه‌ها را پرداخت کند یا از هزینه‌های غیرضروری مثل تفریحات و امور خیریه کسر یا صرف‌نظر کند. (صفحات ۱۳۳ و ۱۳۴)

(فصل چهارم، درس دوازدهم: ثبت هزینه‌ها و درآمد - تعیین سال خمسی در برنامه مخارج)

۲۹. گزینه ۲ درست است.

الف) در بازار سرمایه دسترسی به منابع مالی راحت‌تر و کم‌هزینه‌تر است چون سرمایه‌گذاران به میل خود در این سرمایه‌گذاری شرکت کرده و بدون واسطه سرمایه خود را در اختیار شرکت‌های سهامی می‌گذارند.

ب) ورود به این بازار نیاز به مدرک تخصصی خاصی ندارد ولی بدون آموزش و آگاهی از فرآیند سرمایه‌گذاری و ریسک‌های موجود، امکان موفقیت در این بازار کاهش می‌یابد.

پ) سهام دو نوع قیمت دارد: قیمت اولیه یا اسمی که قیمت درج شده روی برگه سهام و همان قیمت عرضه اولیه توسط شرکت است. قیمت ثانویه یا قیمت بازاری که در خرید و فروش‌های بعدی و متناسب با عملکرد شرکت تعیین می‌شود ممکن است بیشتر از قیمت اسمی به فروش برسد یا کمتر. (فصل چهارم، درس چهاردهم: پس‌انداز و سرمایه‌گذاری)

۳۰. گزینه ۳ درست است.

الف) همان طور که می‌دانید خمس از $\frac{1}{5}$ مانده درآمد خالص فرد محاسبه می‌شود و با توجه به میزان خمس پرداختی آقای ناظمی می‌توان نتیجه گرفت که کل مانده خالص او برابر است با:

$$\text{تومان } ۲۲۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۵ \times ۴۵,۰۰۰,۰۰۰ = \text{میزان فصل } ۵ \times = \text{کل مانده خالص}$$

درآمد ناخالص ایشان در طول یک سال برابر است با:

$$\text{تومان } ۶۷۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۵۶,۲۵۰,۰۰۰ \times ۱۲ = \text{کل درآمد ناخالص سالانه}$$

اگر از کل درآمد ناخالص فرد مانده خالص او قبل از محاسبه مالیات را کم کنیم آنچه می‌ماند هزینه‌های سالانه او است.

$$\text{میلیون } ۴۵۰ = \text{میلیون } ۲۲۵ - \text{درآمد ناخالص} = \text{میلیون } ۶۷۵ = \text{میلیون } ۴۵۰$$

$$\text{تومان } ۳۷,۵۰۰,۰۰۰ = \frac{\text{میلیون } ۴۵۰}{۱۲ \text{ ماه}} = \text{میانگین هزینه‌های سالانه}$$

(ب) (صفحه ۱۵۹)

(فصل چهارم، درس دوازدهم: تعیین سال خمسی در برنامه مخارج پس‌انداز و سرمایه‌گذاری - درس چهاردهم: بیمه و پوشش خطرپذیری سرمایه‌گذاری)

علوم و فنون ادبی

۳۱. گزینه ۳ درست است.

این عبارت از ویژگی‌های فکری شعر سبک هندی است نه ویژگی زبانی. (علوم و فنون ادبی ۲ - ص ۸۲، آسان)

۳۲. گزینه ۴ درست است.

موارد درست:

محبوب القلوب (میرزا برخوردار فراهی - نثر مصنوع) - مجالس المؤمنین (قاضی نورالله شوشتری - نثر ساده) حبیب‌السیر (خواندمیر - نثر بینابین)

اصلاح موارد نادرست:

عباس‌نامه (وحید قزوینی - نثر مصنوع) - احسن‌التواریخ (حسن بیگ روملو - نثر بینابین) عالم‌آرای عباسی (اسکند بیک ترکمان - نثر ساده) - جامع عباسی (شیخ بهایی - نثر ساده) (علوم و فنون ادبی ۲ - صفحات ۸۳، ، متوسط ۸۴)

۳۳. گزینه ۲ درست است.

در این گزینه هیچ‌کدام از ویژگی‌های سبک هندی دیده نمی‌شود و باید دقت کنید ترکیب «بوی زلف» حس‌آمیزی ندارد. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) این بیت اسلوب معادله دارد که از ویژگی‌های ادبی سبک هندی است.

(۳) (می‌شود چه کنم؟) ردیف است و کاربرد ردیف‌های طولانی از ویژگی‌های ادبی سبک هندی است.

(۴) کاربرد واژه «شیشه»؛ از ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی کاربرد لغاتی مانند (نزاکت، قالی، شیشه، پل، بخیه، سفال و...) است که تا این زمان کمتر در شعر راه داشت. (علوم و فنون ادبی ۲ - درس دهم، متوسط)

۳۴. گزینه ۴ درست است.

الف) بی‌توجهی به مادیات، دعوت به اخلاقیات، استکبارستیزی، مبارزه با بی‌عدالتی اجتماعی، استقبال از شهادت و فرهنگ ایثار و دفاع از وطن از مضمین نثر دوره انقلاب اسلامی است.

ب) این ویژگی مربوط به ویژگی‌های فکری نثر دوره انقلاب اسلامی است. (علوم و فنون ادبی ۳ - درس دهم، آسان)

۳۵. گزینه ۱ درست است.

اصلاح سایر گزینه‌ها:

(۲) در دهه نخست انقلاب دوری از سبک‌های جدید داستان دیده می‌شود اما به تدریج به‌ویژه بعد از جنگ، گرایش به سبک‌های

جدید داستان نویسی مانند جریان سیال ذهن بیشتر می شود.

- ۳) از پایان دهه پنجاه تا پایان دهه شصت گرایش به داستان های بلند بیشتر از داستان کوتاه است.
 ۴) به کارگیری تفکرات انسان گرایانه (اومانیزم)، در آثار قبل از انقلاب وجود داشت و گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه ای کمرنگ مشاهده می شود. (علوم و فنون ادبی ۳ - صفحات ۱۰۱، ۱۰۲، متوسط)

۳۶. گزینه ۱ درست است.

اصلاح سایر گزینه ها:

- ۲) صدای سبز: مجموعه شعر سید علی موسوی گرمارودی است. سایر آثار منشور هستند.
 ۳) ظهر روز دهم: مجموعه شعر قیصر امین پور است؛ سایر آثار منشور هستند.
 ۴) دری به خانه خورشید: مجموعه شعر سلمان هراتی است، سایر آثار منشور هستند (علوم و فنون ادبی ۳ - درس هفتم، متوسط)

۳۷. گزینه ۲ درست است.

- ۱) علیرضا قزوه از گروه سوم شاعران بعد از انقلاب یعنی شاخه جوان بود که کار ادبی خود را در انقلاب آغاز کرد.
 ۳) حسین منزوی از شاعران گروه دوم محسوب می شود که بعد از انقلاب به همان روال گذشته به فعالیت خود ادامه دادند.
 ۴) سلمان هراتی از گروه سوم شاعران بعد از انقلاب یعنی شاخه جوان بود که کار ادبی خود را در انقلاب آغاز کرد. (علوم و فنون ادبی ۳ صفحه ۷۶، آسان)

۳۸. گزینه ۳ درست است.

تکریم فرهنگ شهادت از درون مایه های شعر دوره انقلاب اسلامی است. (علوم و فنون ادبی ۳ - درس هفتم، متوسط)

۳۹. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه ها:

- ۱) ۴ استعاره دارد. سنبل و عنبر استعاره از زلف و گل سوری و سمنزار استعاره از صورت
 ۲) ۲ استعاره دارد. مصراع اول تشخیص و استعاره مکنیه و کمان استعاره از ابرو
 ۳) ۳ استعاره دارد. نرگس استعاره از چشم؛ نرگس غمزه زن تشخیص و استعاره مکنیه و سنبل استعاره از زلف
 ۴) ۳ استعاره دارد. بت استعاره از معشوق و در استعاره از دندان و لعل استعاره از دهان (علوم و فنون ادبی ۲ - درس نهم، دشوار)

۴۰. گزینه ۴ درست است.

در بیت سؤال «صنم» استعاره آشکار است؛ که با استعاره به کار رفته در گزینه ۴ متفاوت است.

- ۱) «ماه» و «سرو» استعاره آشکار است.
 ۲) «گل» و «عندلیب» استعاره آشکارند.
 ۳) «شکر و بادام» استعاره آشکارند.
 ۴) «ای خاک» استعاره پنهان است. (علوم و فنون ادبی ۲ - درس نهم، دشوار)

۴۱. گزینه ۴ درست است.

در همه گزینه ها به جز گزینه «۴» عبارت کنایی با مفهوم کار بیهوده کردن دیده می شود.
 بر آهن سرد دمیدن در گزینه ۱ آب در هاون کوبیدن و باد در قفس کردن در گزینه «۲» و نقش بر آب کشیدن در گزینه «۳» کنایه از کار بیهوده کردن هستند. (علوم و فنون ادبی ۲ - درس دوازدهم، متوسط)

۴۲. گزینه ۱ درست است.

الف) اسفند: ایهام تناسب دارد. معنی نام ماه آن مدنظر نیست که با اردیبهشت تناسب دارد. استعاره هم دارد. (ای روز اردیبهشتی)

ب) اغراق و استعاره دارد.

پ) چشم به راه بودن و همه چشم و همه گوش بودن کنایه از منتظر بودن. دل شام اضافه استعاری است.

ت) نابردار: ایهام دارد: ۱- برادر ناتنی ۲- ناجوانمرد. کنایه: جان به در بردن: نجات یافتن.

ث) استعاره دارد (حافظه چوب) اضافه استعاری است. (ترکیبی، دشوار)

۴۳. گزینه ۴ درست است.

در این گزینه واژه «شور» ایهام تناسب دارد معنی مزه آن مد نظر نیست که با قند و شکر تناسب دارد. در این بیت مراعات نظیر دیده می‌شود.

(۱) استعاره مکنیه (تشخیص) دارد؛ چشم دریده: کنایه از بی‌حیا

(۲) تلمیح به داستان محمود و ایاز دارد. ایهام تناسب دارد. محمود در معنی سلطان محمود مد نظر نیست که با ایاز تناسب دارد معنی پسندیده آن مد نظر است.

(۳) لاف زدن ابر: استعاره مکنیه - اغراق: در توصیف میزان گریه کردن (ترکیبی، دشوار)

۴۴. گزینه ۳ درست است.

وزن بیت تکرار «مفتعلن» و همسان تک‌پایه است. (رکن اول بیت اختیار ابدال «مفتعلن» به «مفعولن» دارد). بررسی وزن سایر ابیات:

(۱) تکرار «مستفعلن فاعلاتن»

(۲) تکرار «مفتعلن مفاعله» (به ادامه بیت حتماً توجه داشته باشید چون که در رکن دوم بیت دو اختیار زبانی «کوتاه تلفظ شدن مصوت بلند» و «حذف همزه» دیده می‌شود که به ترتیب در هجاهای «پنجم» و «ششم» قرار گرفته‌اند و اگر این اختیارت را در خواندن رعایت نکنیم، وزن رکن دوم «مستفعلن» خواهد بود.

(۴) تکرار «مستفعل مفعولن» = «مفعول مفاعیلن» (علوم و فنون ۲ - ص ۹۲، متوسط)

۴۵. گزینه ۳ درست است.

وزن بیت «ب» تکرار «مفتعلن مفاعله» است و شرایط دسته‌بندی دوگانه هجاها را ندارد. (یادآوری: شرط دسته‌بندی دوگانه؛ اولین رکن «مستفعل» یا «مفعول» باشد؛ اولین رکن «مستفعلن» و رکن دوم «مفتاوت» باشد). بیت «ث» «مستفعلن مفاعله» مستفعلن فعل = مفعول فاعلات مفاعیل فاعله» است. (توجه: به وزن ادامه بیت دقت کن چون ابدال رکن دوم مصراع اول از «مفاعله» به «فعلون» باعث می‌شود دو رکن اول را با وزن دولختی «مستفعلن فعلون» اشتباه کنید).

بررسی وزن ابیات پاسخ:

الف) تکرار «مستفعل مفعولن = مفعول مفاعیلن»

پ) تکرار «مستفعلن فع = مفعول فع لن»

ت) تکرار «مستفعل فع = مفعول فعل»

(علوم و فنون ۲ - ص ۸۹، دشوار)

۴۶. گزینه ۱ درست است.

وزن بیت «مفاعله فاعلاتن مفاعله فاعلاتن» همسان دولختی است. (توجه داشته باشید که در رکن دوم مصراع اول اختیار ابدال «فاعلاتن» به «مفعولن» وجود دارد که دریافت وزن را دشوار می‌کند. پس ادامه بیت را هم بررسی کنید).

بررسی وزن سایر ابیات:

در سایر گزینه‌ها وزن ناهمسان «مفاعله فاعلاتن مفاعله فاعله» به کار رفته است که در گزینه «۲ و ۳» اختیار ابدال پایانی «فعلن» به «فع لن» دارد.

(علوم و فنون ۲ - ص ۹۳)

۴۷. گزینه ۲ درست است.

بررسی وزن ابیات پیشنهادی:

بیت اول: تکرار «مستفعلن فع = مفعول فع لن»

وزن بیت دوم تکرار «مستفعلن فعلن = مفعول مفتعلن» است.

بیت سوم: تکرار «فاعلات فع لن»

بیت چهارم: تکرار «مستفعل فع = مفعول فعل»

وزن بیت پنجم «مستفعل فاعلات مستفعل = مفعول مفاعله فعلن»، ناهمسان است. (علوم و فنون ۲ - ص ۹۳، متوسط)

۴۸. گزینه ۳ درست است.

وزن بیت «مستفعلٌ مستفعلٌ مستفعلٌ مستفعلٌ مستفعلٌ مستفعلٌ = مفعولٌ مفاعیلٌ مفاعیلٌ فعولن» است که در برش دوم رکن آخر «فعولن» است. بررسی وزن در سایر ابیات:

(۱) تکرار «مفعولٌ مفاعیلن = مستفعلٌ مفعولن»

(۲) «مستفعلن مفاعلٌ مستفعلن فَعَلٌ = مفعولٌ فاعلاتٌ مفاعیلٌ فاعلن»

(۴) تکرار «مفتعلن مفاعلن» (ترکیبی از علوم و فنون ۳ و ۲، متوسط)

۴۹. گزینه ۴ درست است.

گزینه «۴» درست است. مصراع‌ها هیچ اختیار زبانی ندارند و هجاهای کشیده پایان مصراع اول و سوم معادل هجای بلند شمرده می‌شوند. (شمع - تند) بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) وزن بیت از تکرار مستفعلٌ با یک رکن تک‌هجایی در پایان مصراع ساخته شده است. این وزن ویژه رباعی است.

(۲) رکن دوم بیت دوم با جابه‌جایی دو هجای میانی «مستفعلٌ» به «فاعلاتٌ» قلب شده است. (در این وزن ارکان غیر پایانی هم قابلیت ابدال به «مفعولن» را دارند و هم قابلیت قلب به «فاعلاتٌ» را.)

(۳) در رکن سوم بیت دوم با تبدیل دو هجای کوتاه پایانی «مستفعلٌ» به یک هجای بلند، این رکن به «مفعولن» ابدال شده است. (علوم و فنون ۳، ترکیبی درس پنجم و هشتم، دشوار)

۵۰. گزینه ۴ درست است.

رکن پایانی مصراع‌ها سه‌هجایی (فعلن) است در حالی که سایر پایه‌ها بر وزن «فعلاتن» چهارهجایی هستند. (توجه کنید که در پایان مصراع اول رکن دوهجایی است چرا که دو هجای کوتاه «فعلن» به یک هجای بلند در «فع لن» ابدال شده است.) بررسی اطلاعات سایر گزینه‌ها:

(۱) وزن شعر از تکرار «فعلاتن» ساخته شده است. (توجه داشته باشید که در وزن همسان تک‌پایه از رکن آخر مصراع یک، دو یا سه هجا می‌تواند حذف شود.)

(۲) شاعر در آغاز مصراع‌های دوم و سوم به‌جای «فعلاتن» «فاعلاتن» آورده است.

(۳) بررسی اختیارات بیت:

اختیارات زبانی: (۱) تغییر کمیت مصوت کوتاه کسره اضافه در هجای سوم مصراع دوم (خدمتِ او) / حذف همزه در هجای دوازدهم مصراع دوم (همه زرق اسد = همه زرقس)

اختیارات وزنی: (۱) آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در رکن اول هر دو مصراع (۲) ابدال «فعلن» به «فع لن» در مصراع اول (علوم و فنون ۳- ترکیبی درس دوم و پنجم و هشتم، دشوار)

۵۱. گزینه ۲ درست است.

وزن درست بیت «مفعولٌ فاعلاتٌ مفاعیلٌ فاعلن = مستفعلن مفاعلٌ مستفعلن فَعَلٌ»

(دقت داشته باشید که اگر رکن دوم مصراع ابدال «مفاعلٌ» به «فعولن» یا دوهجای مجاور در پایان رکن دوم و آغاز رکن سوم «تٌ + م» در فاعلاتٌ مفاعیلٌ) داشته باشد، همین وزن به‌دست خواهد آمد اما بدون اختیار وزن بیت نادرست است. UU (علوم و فنون ۳- ترکیبی درس دوم و هشتم، متوسط)

۵۲. گزینه ۳ درست است.

مفهوم مشترک بیت «الف» و «پ» این است که دل برای اینکه منعکس‌کننده حقایق باشد باید از زنگار گناهان پاک باشد و دلی که زنگارزده است نمی‌تواند عکس رخ یار را بنماید. (علوم فنون ادبی ۲ - ص ۷۵، متوسط)

۵۳. گزینه ۱ درست است.

مفهوم بیت سؤال و بیت گزینه ۱ این است که هرکس عاشق نباشد عمرش را به بیهودگی می‌گذراند. (علوم فنون ادبی ۲ - ص ۷۵، متوسط)

۵۴. گزینه ۲ درست است.

مفهوم بیت سؤال و همه گزینه‌ها به‌جز گزینه ۲ این است که در آیین عاشقی باید ترک هشیاری کرد و در بند عقل و خرد

نبود. (تقابل عقل و عشق)

مفهوم گزینه ۲: توصیف مستی و خماری چشم معشوق است. (علوم و فنون ادبی ۳ - ص ۹۱، متوسط)

۵۵. گزینه ۴ درست است.

مفهوم مشترک همه گزینه‌ها:

همه موجودات در حال ستایش خداوند هستند.

گزینه ۴: مفهوم این بیت این است که تسبیح با زبان ظاهری نیست و گرنه افراد بی‌زبان (لال) قادر به تسبیح خدا نبودند.

(علوم و فنون ادبی ۳ - ص ۹۱، متوسط)

جامعه‌شناسی

۵۶. گزینه ۱ درست است.

- انتقال فشارهای ناشی از بحران‌های اقتصادی به اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خود توسط سرمایه‌داران باعث پیوند بحران اقتصادی با مسئله فقر و غنا می‌شود.

- شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی علت آشکار شدن آثار و پیامدهای جهانی بحران‌های اقتصادی است.

- گسترش زندگی مدرن در جهان باعث افزایش انواع آسیب‌های زیست محیطی می‌شود. (جامعه‌شناسی ۲، درس ۱۱، صفحات ۹۳ و ۹۵)

۵۷. گزینه ۴ درست است.

اعتراض آنان به روشنفکران نسل اول (متفکران غرب‌گرا)، نه به دلیل گریز آنان از اسلام یا اسلام‌ستیزی آن‌ها، بلکه از نوع اعتراضاتی بود که طی قرن بیستم در کشورهای غربی نسبت به عملکرد اقتصادی نظام‌های لیبرالیستی و سرمایه‌داری شکل گرفت. حرکت‌های اجتماعی این روشنفکران در چارچوب اندیشه‌های ناسیونالیستی، سوسیالیستی و مارکسیستی بود. برخی از آنان آشکارا اندیشه‌های غیرتوحیدی را مطرح می‌کردند. برخی از آنان از رویارویی مستقیم با باورهای دینی مردم‌خوداری می‌کردند حتی گاهی اندیشه‌های خود را در پوشش دینی بیان می‌داشتند (التقاطی). مورد حمایت بلوک شرق بودند. تا پیش از فروپاشی بلوک شرق در کشورهای اسلامی جاذبه داشتند با فروپاشی بلوک شرق جاذبه خود را در کشورهای اسلامی از دست دادند. (جامعه‌شناسی ۲، درس ۱۳، ص ۱۱۳)

۵۸. گزینه ۴ درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) انقلاب‌های آزادی بخش، اغلب (نه همگی) با جنبش‌های چریکی گروه‌ها و احزاب مختلف شکل می‌گرفتند. انقلاب اسلامی ایران یک انقلاب فراگیر مردمی با مرجعیت و رهبری دینی بود و همه اقشار و گروه‌های جامعه را در بر گرفت.

(۲) انقلاب‌های آزادی بخش اغلب در رویارویی با بلوک غرب (نه شرق) شکل گرفته و مورد حمایت بلوک شرق (نه غرب) قرار می‌گرفتند.

(۳) انقلاب‌های آزادی بخش در قطع وابستگی اقتصادی نه سیاسی و فرهنگی موفق نشدند، (ولی توانستند تا حدودی استقلال سیاسی را برای کشورهای خود به دست آورند). (جامعه‌شناسی ۲ - درس ۱۴، ص ۱۲۰)

۵۹. گزینه ۳ درست است.

(الف) در نیمه اول قرن بیستم با روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی، علم از داوری ارزشی دست برداشت و به امور طبیعی محدود شد. (ب و پ) در نیمه دوم قرن بیستم با روشن شدن اینکه علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است، علم مدرن زیر سوال رفت آشکار شدن علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از جهان طبیعت نیست بلکه تفسیرهای متناسب با فرهنگ‌های دیگر نیز می‌تواند وجود داشته باشد. (جامعه‌شناسی ۲ - درس ۱۲، صفحات ۹۹ و ۱۰۰)

۶۰. گزینه ۱ درست است.

- ارائه راهکارهای مسالمت‌آمیز برای حل منازعات قوی و گروهی از لحاظ بعد اجتماعی در مدل تکثرگرا مورد توجه است.

- جداسازی از جمله روش‌های خشونت‌آمیز همانندسازی است.

- جهانی شدن و توسعه ارتباطات زمینه شکل‌گیری جهانی بدون فرد را فراهم کرد که در آن در هم آمیختن فرهنگ‌ها باعث می‌شود که فرهنگ‌ها دیگر کاملاً خالص و سالم نباشد.

- کشمکش میان فلامان‌ها و والون‌ها در بلژیک نمونه یک مدال تکثرگرا است. (جامعه‌شناسی ۳ - درس ۸، صفحات ۸۸ و ۹۰ و ۹۱)

۶۱. گزینه ۳ درست است.

جامعه‌شناسان انتقادی همانند جامعه‌شناسان تفسیری بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند اما کم‌توجهی رویکرد تفسیری به ساختارهای اجتماعی و تأثیر این ساختارها بر زندگی افراد را درست نمی‌دانند. جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند گاهی جهان اجتماعی و ساختارهای آن که به دست خود انسان‌ها ایجاد شده‌اند سازندگان خود را زیر سلطه درمی‌آورند. جامعه‌شناسان انتقادی بر ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر، تأکید می‌کنند تا از سلطه چنین ساختارهایی بر انسان‌ها پیشگیری کنند و زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم آورد رویکرد انتقادی هیچ‌گونه حقیقت یا فضیلتی را کشف نمی‌کند تا براساس این حقایق و فضایل به نقد کنش‌ها و روابط میان انسان‌ها و جوامع بپردازد. بلکه برای دفاع از ارادهٔ افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها معتقد است، نباید اراده فرد یا گروهی بر فرد یا گروه دیگری تحمیل شود یا فرهنگی از گستره جغرافیایی و محدوده تاریخی خود فراتر رود و بر فرهنگ دیگری اعمال سلطه کند.

(جامعه‌شناسی ۳ - درس ۷، ص ۸۲)

۶۲. گزینه ۳ درست است.

از نظر مخالفان قشربندی اجتماعی این پدیده توسط انسان‌ها ایجاد شده و تداوم یا تغییر آن به دست آن‌ها است.

(جامعه‌شناسی ۳ - درس ۷، ص ۷۶)

۶۳. گزینه ۳ درست است.

- طرفداران قشربندی اجتماعی چنین می‌پندارند که نابرابری‌های اجتماعی نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند؛ بنابراین عادلانه‌اند.

- در رویکرد کمونیستی، نقطه شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود، اما به دلیل اینکه انگیزه رقابت از بین می‌رود، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد. مطابق با دیدگاه رویکرد عدالت اجتماعی رویکردهای لیبرالی و کمونیستی به دلیل ناعادلانه بودن، با فطرت انسانی سازگار نیستند و در نتیجه به شکست می‌انجامند.

(جامعه‌شناسی ۳ - درس ۷، صفحات ۷۵، ۷۶، ۷۷)

۶۴. گزینه ۲ درست است.

مدل همانندسازی مربوط به دوران مدرن و تکثرگرا مربوط به پسامدرن است.

در مدل تکثرگرا تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) همانندسازی به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه است.

۳) در مدل تکثرگرا گروه‌های به حاشیه رانده شده به رسمیت شناخته می‌شوند. عبارت دوم ناظر به مدل تکثرگرا است نه مدل همانندسازی.

(جامعه‌شناسی ۳ - درس ۸، صفحات ۸۷، ۸۸، ۹۱)

۶۵. گزینه ۳ درست است.

- فیلم دیوانه از قفس پرید تحت تأثیر فلسفه فوکو و در نقد قدرت ساخته شد.

- مهم‌ترین هدف جامعه‌شناسی انتقادی، نقد وضعیت موجود جهان اجتماعی و تجویز راه‌حلهایی برای رسیدن به یک وضعیت بهتر است.

- دانش قلمرو تبیین یعنی کشف و بازخوانی واقعیت‌ها

- انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ روسیه انقلابی چپ و سوسیالیستی بود.

(ترکیبی جامعه‌شناسی ۲ - درس ۱۵، ص ۱۲۶ / جامعه‌شناسی ۳ - درس ۷، صفحات ۸۰ و ۸۱)

۶۶. گزینه ۴ درست است.

نظام سیاسی سازگار با فرهنگ جهان غرب که رویکرد سکولار و دنیوی دارد. (لیبرال دموکراسی) در این نظام فقط می‌توان از مقبولیت حرف زد و نمی‌توان از مشروعیت حقیقی سخن گفت (لیبرال دموکراسی) قوانین و مقررات آن با خواست مردم و بر

اساس احکام الهی و اسلامی تعیین می‌شود (جمهوری اسلامی). آزادی مهم‌ترین ارزش اجتماعی است (لیبرال دموکراسی)

۶۷. گزینه ۱ درست است.

بررسی عبارت نادرست:

- از درون رویکرد تفسیری نوع جدیدی از جامعه‌شناسی به نام جامعه‌شناسی انتقادی پدید آمد که به توصیف و تبیین

پدیده‌های اجتماعی بسنده نمی‌کند بلکه به داوری ارزشی پدیده‌های مورد مطالعه می‌پردازد و آن را با ملاک‌های ارزشی (خوب و بد) و هنجارهای (باید و نباید) ارزیابی می‌کند.

(ترکیبی جامعه‌شناسی ۲- درس ۱۴، ص ۱۱۷ / جامعه‌شناسی ۳- درس ۷ و ۸، ص ۹۲)

۶۸. گزینه ۴ درست است.

بررسی عبارات نادرست:

الف) منورالفکران غرب‌گرا در قدم‌های نخست از ضرورت اصلاحات در دولت کشورهای اسلامی خود سخن می‌گفتند در نهایت با حمایت کشورهای غربی، در جوامع خود حکومت‌های سکولار تشکیل دادند.

پ) برخلاف بیدارگران اسلام، بیداری را بازگشت به اسلام نمی‌دانستند بلکه بیداری را در تقلید از رفتار فرنگیان می‌دیدند.

ت) حکومت منورالفکران غرب‌گرا در کشورهای اسلامی، استبداد استعماری را به دنبال داشت.

(جامعه‌شناسی ۲- درس ۱۳ - صفحات ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲)

۶۹. گزینه ۲ درست است.

تأثیر گریز از سکولاریسم یا افول سکولاریسم بر نخبگان جوامع غربی ← آن‌ها به جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی واداشته شدند.

تأثیر گریز از سکولاریسم یا افول سکولاریسم بر مهاجران ساکن کشورهای غربی ← آن‌ها را به سوی هویت دینی خود فرا خواند.

(جامعه‌شناسی ۲، درس ۱۲، ص ۱۰۲)

۷۰. گزینه ۴ درست است.

ویژگی‌های سیاست و قدرت در گذشته: هرگز قدرت مسئله اول و اصلی سیاست نبوده است. قدرت وسیله و ابزاری برای تحقق

اهداف و فضیلت‌های اخلاقی قلمداد می‌شده است. سیاست محدوده حکومت و دولت به حساب می‌آمد. سیاست و نهاد

حکومتی یکی گرفته می‌شود. (جامعه‌شناسی ۳ - درس ۶: ص ۵۷، ۵۸)

عربی

۷۱. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۲) نمی‌خورند (۳) نباید بخورند (۴) نمی‌برند (عربی یازدهم - ص ۸۴)

۷۲. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۱) بگسترانی (۳) اگر. بگسترانی (۴) اگر
(عربی یازدهم - صفحات ۸۴، ۸۵، ۸۶ - عربی دوازدهم - صفحات ۶۴، ۶۵)

۷۳. گزینه ۴ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۱) انجام می‌دهد. می‌داند (۲) دعایش. پنهان می‌کند (۳) گناه. کارها. آگاه است
(عربی یازدهم - صفحات ۷۹، ۹۷)

۷۴. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۲) پیروی می‌کنید (۳) بود. روشنی جست (۴) اقتدا می‌کنید
(عربی یازدهم - ص ۹۵ - ص ۶۴ عربی دوازدهم)

۷۵. گزینه ۴ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۱) لم تعلم: ندانسته‌ای (۲) لم یکن ... رئی: پرورش داده بود
(۳) لا تعلم .... : هم‌کلاسی‌هایم به جز.... (عربی یازدهم - عربی دوازدهم - صفحات ۴۴، ۹۶)

۷۶. گزینه ۳ درست است.

لا أَسْتَشِيرُ: نباید مشورت کنم (عربی یازدهم - صفحات ۷۲، ۷۳، ۷۵)

۷۷. گزینه ۳ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) أَعْجَبِيَّةٌ: شگفتی. حیاتهم (۲) حیاتهم: زندگی‌شان

(۴) أَعْجَبِيَّةٌ: شگفتی (عربی یازدهم - صفحات ۹۳، ۹۵)

درک متن:

جاهلیت مرگ زندگان است، جاهل گمان می‌کند که هر چیزی را که به آن علم ندارد دشمن و برای او زیان‌آور است، پس، از آن می‌ترسد و درباره آن بحث نمی‌کند. جاهل یکی از بزرگ‌ترین و خطرناک‌ترین آفات جامعه است زیرا جاهل و نادانی انسان را در مشکلات زیادی قرار می‌دهد و باعث دردهای جسمی و روحی او می‌شود. عموم مردم از کلمه «جهل» برای اشاره به کسی استفاده می‌کنند که علم به موضوعی که درباره آن بحث می‌کند، ندارد، اما قرآن از کلمه «جهل» به معنای عقیده فاسد استفاده می‌کند. بحث و جدل با افراد نادان باعث غرور آن‌ها می‌شود، آنها فکر می‌کنند که در اوج خرد هستند و دیگران چیزی نمی‌فهمند، اگر بحث با جاهل ادامه پیدا کند منجر به مشکلات روحی و روانی می‌شود و گاهی بر توانایی درست اندیشیدن ما تأثیر می‌گذارد. جاهل واقعی کسی است که مدرکش را درحالی‌که شخصیت یک انسان را تحقیر می‌کند به دست آورد، نه آن که خواندن و نوشتن بلد نیست. (عربی دوازدهم - صفحات ۴۷، ۵۱، ۵۴، ۵۶، ۶۹)

۷۸. گزینه ۴ درست است.

همانطور که داخل متن آمده جاهل در مورد چیزی که به آن علم ندارد بحث نمی‌کند. بنابراین این گزینه اشتباه است (جاهل هنگام بحث معتقد است به اینکه باید درباره همه علوم می‌داند یا نمی‌داند سخن بگوید)
رد گزینه‌ها:

(۱) جاهل هنگام بحث برای کسی که با او بحث می‌کند مشکلات روحی روانی می‌آورد. (... يُوَدِّي إِلَى مَشْكَالَاتٍ نَفْسِيَّةٍ)

(۲) جاهل هنگام بحث ممکن است با نادانی اش بر نیروی اندیشیدن ما اثر بگذارد. (إِذَا اسْتَمَرَّتْ ... يُوَثِّرُ أَحْيَانًا ...)

(۳) جاهل هنگام بحث گمان می‌کند که خیلی دانا است و این باعث خودپسندی او است. (مَجَادَلَةُ الْجَهَالِ تَمْنَحُهُمْ ...)

۷۹. گزینه ۲ درست است.

با توجه به متن این گزینه اشتباه است. در متن آمده جاهل حقیقی کسی هست که با وجود مدرک تحصیلی مشغول حقیر کردن دیگران می‌شود نه کسی که خواندن و نوشتن نمی‌داند. (ترجمه عبارت: جاهل کسی است که شرایط به او اجازه نداده است تا تحصیلاتش را تکمیل کند)
رد سایر گزینه‌ها:

(۱) جاهل گمان می‌کند که به جز خودش کسی چیزی را نمی‌فهمد. (.. و إِنْ غَيْرِ هُمْ لَا يَفْقَهُونَ ..)

(۳) آنچه که نزد جاهل مضر هست ترس از علم نداشتن به اشیاء است. (يَحْسَبُ كَلَّمَا لَيْسَ لَهُ بِهِ عِلْمٌ ... فَيَخَافُ مِنْهُ ..)

(۴) جهل بر اساس ادیان آسمانی اعتقادی است که سالم نباشد. (اِسْتَدْرَجَ الْقُرْآنُ لَفْظَ الْجَهْلِ ...)

۸۰. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) مجادلة: اسم حرف مشبّهة است

(۴) استمرت: باب استفعال است

(۳) يُوَدِّي: معرب است

۸۱. گزینه ۳ درست است.

تُصَيِّحُ به شکل تُصَيِّحُ درست است. (عربی یازدهم - صفحات ۷۳، ۷۸، ۹۶)

۸۲. گزینه ۲ درست است.

زمانی کلمه به معنای مانند می‌باشد که مفعول مطلق نوعی باشد و بعد از مفعول مطلق مضاف الیه آمده باشد. (مغز افراد نادان مانند مغز مردگان خوابیده است)

رد سایر گزینه‌ها:

- (۱) در این گزینه مفعول مطلق نیامده است و (ک) بعد از إخوان؛ ضمیر و اسم می‌باشد نه حرف. (عربی دوازدهم - ص ۶۰)
 (۳) بعد از مفعول مطلق (اهتماماً) صفت است که به شکل قید ترجمه می‌شود.
 (۴) بعد از مفعول مطلق (انسحاباً) نه مضاف الیه هست و نه صفت و مفعول مطلق از نوع تأکیدی می‌باشد.
۸۳. گزینه ۴ درست است.

فعل «کان» زمانی مانند فعل کمکی برای ساخت ماضی بعید می‌باشد که بعد از آن فعل ماضی آمده باشد.
 (کان .... امتنع ... : خودداری کرده بود)
 رد سایر گزینه‌ها:

- (۱) کانت ل ... : داشت
 (۲) کان ... یفک: آزاد می‌کرد (ماضی استمراری).
 (۳) ما کان: .... نبود (عربی یازدهم - ص ۹۶)
۸۴. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

- (۱) متضاد حزن: فرح
 (۲) مفرد أعراض: عرض (۳) متضاد ضاع: وُجد
 (عربی یازدهم - صفحات ۸۰، ۸۹)
۸۵. گزینه ۱ درست است.

دو مفعول این گزینه: (ربّ) و (استغفار) که از نوع مفعول مطلق است.
 رد سایر گزینه‌ها:

- (۲) الکتاب مفعول است و مصادر؛ مستثنی می‌باشد.
 (۳) الفرصة مفعول است.
 (۴) ها در اکلتها مفعول است. (عربی دوازدهم - ص ۶۷)

تاریخ

۸۶. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه نادرست: هنر نگارگری در روزگار جانشینان تیمور چون شاهرخ و نوادگانش از جمله بایسنقر میرزا، در سراسر ایران به ویژه خراسان گسترش شگفت‌انگیز یافت. (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۱۲، ص ۱۲۹)

۸۷. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

(ب) شاه عباس برای ایجاد ثبات سیاسی و برقراری نظم و امنیت در داخل کشور، امرای سرکش و طغیانگر قزلباش را سرکوب کرد و قدرت سیاسی آن‌ها را کاهش داد. (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۱۳، ص ۱۳۹)
 (پ) مهم‌ترین اقدام شاه اسماعیل اول صفوی، پس از نشستن بر تخت سلطنت رسمی کردن مذهب شیعه دوازده امامی بود. (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۱۳، ص ۱۳۷)
 مابقی گزینه‌ها بر طبق متن کتاب در صفحات ۱۴۰ و ۱۴۲ درست است.

۸۸. گزینه ۳ درست است.

(الف) تاریخ‌نگاری در دوره صفوی در سه حوزه تاریخ عمومی، تاریخ محلی و تک‌نگاری ادامه یافت.
 (ب) از مشهورترین آثار تاریخ‌نگاری این دوره می‌توان به کتاب حبیب‌السیر تألیف غیاث‌الدین خواندمیر در سلطنت شاه‌اسماعیل اول اشاره کرد.

(پ) احسن‌التواریخ تألیف حسن بیگ روملو در سلطنت شاه طهماسب اول بود. (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۱۴، ص ۱۴۹)
۸۹. گزینه ۲ درست است.

بررسی موارد نادرست:

(الف) در طول قرون وسطی کشاورزی پیوسته پیشرفت کرد، اما این پیشرفت چندان محسوس نبود.

ت) افزایش تولید محصول همچنان محدود بود؛ زیرا هر سال یک‌سوم تا نیمی از زمین به منظور بازیابی قوت زمین زیر کشت نمی‌رفت. موارد ب و پ با توجه متن کتاب ص ۱۶۵ درست است. (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۱۵، ص ۱۶۵)

۹۰. گزینه ۱ درست است.

الف) یکی از وجوه مهم تفکر رنسانس که ریشه در فرهنگ یونان باستان داشت، حرمت نهادن به اعتبار و ارزش انسان و تصدیق استعداد و توانایی‌های او بود.

ب) کلیسا مروج این عقیده بود که انسان فقط برای خدمت به خدا خلق شده است و دنیاگرایی و میل به لذت‌جویی او را از رسیدن به سعادت و خوشبختی در جهان آخرت بازمی‌دارد.

پ) تفکر اومانیستی و گرایش‌های انسان‌گرایانه، بیش از هر جای دیگر، در قلمرو ادبیات، هنر و معماری و تعلیم و تربیت انعکاس یافت و به نهضت ادبی و شکوفایی هنر و معماری در ایتالیا منجر شد. (تاریخ ایران و جهان (۲) - درس ۱۶، ص ۱۷۶)

۹۱. گزینه ۳ درست است.

ترتیب زمانی رویدادها:

ت) پادشاه ایتالیا موسولینی را به‌عنوان نخست‌وزیر منصوب کرد. (۱۹۲۲ م.)

الف) پس از مرگ لنین، استالین قدرت را در شوروی به‌دست گرفت. (۱۹۲۴ م.)

پ) ایالات متحده گرفتار بحران و رکود اقتصادی عظیمی شد. (۱۹۲۹ تا ۱۹۳۲ م.)

ب) هیتلر پس از موفقیت نازی‌ها در انتخابات مجلس، صدر اعظم آلمان شد. (۱۹۳۳ م.)

(تاریخ ایران و جهان (۳) - درس ۸، صفحات ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲)

۹۲. گزینه ۱ درست است.

بررسی عبارات نادرست:

۲) مخالفت نمایندگان در اعطای امتیاز نفت شمال به شوروی بود.

۳) مصوبه دوره چهاردهم مجلس در حکم اتخاذ سیاست «موازنه منفی» بود.

۴) قرارداد الحاقی منافع کشور را تأمین نمی‌کرد با وجود اندکی تعدیل قرارداد. (۱۳۱۲ ش.)

(تاریخ ایران و جهان (۳) - درس ۹، ص ۱۱۸)

۹۳. گزینه ۴ درست است.

پس از سرکوبی شیخ‌خزعل و بعضی شورش‌های پراکنده دیگر توسط رضاخان در مقام نخست‌وزیر، بانوجه به امنیتی که او به‌وجود آورده بود، محبوبیت او افزایش یافت. (تاریخ ۳ - درس ۷، ص ۹۴)

۹۴. گزینه ۲ درست است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) و پ) سازمان مجاهدین خلق در آغاز، تفکر اسلامی داشتند ولی به مرور زمان دچار انحراف فکری شدند و به مارکسیسم تمایل پیدا کردند. در سال ۱۳۵۰ بیشتر اعضای این سازمان دستگیر شدند یا در تسویه‌های درون‌گروهی از بین رفتند.

(تاریخ ایران و جهان (۳) - درس ۱۰، ص ۱۳۴)

۹۵. گزینه ۱ درست است.

پس از مواجه شدن اصول شش‌گانه انقلاب سفید و همه‌پرسی آن، امام خمینی و تعدادی از علما، از شاه توضیح خواستند و با بی‌اعتنایی و توهین او مواجه شدند. (تاریخ ۳ - درس ۱۰، ص ۱۲۸)

جغرافیا

۹۶. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) برخی کشورهای اروپایی یورو را به‌عنوان واحد پول پذیرفته‌اند.

۳) برخی کشورهای عضو اخذ رواید را لغو کرده‌اند.

۴) با اتحادیه اروپا ناحیه سیاسی فراملی و منطقه‌ای است. (جغرافیا یازدهم - درس ۹، ۱۱، صفحات ۱۱۹ و ۱۵۱)

۹۷. گزینه ۴ درست است.

بهترین شکل برای کشور حالت جمع‌وجور یا فشرده است که هم قابلیت دفاعی زیاد دارد و هم در کمترین زمان امکان دسترسی از مرکز سرزمین به تمام نقاط وجود دارد.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) در کشورهای طویل و چند تکه نظارت حکومت بر همه قسمت‌های کشور و همچنین ایجاد خطوط ارتباطی با مشکل مواجه می‌شود.

ت) سرزمین‌های هموار برای کشاورزی و توسعه شبکه راه‌ها و حمل‌ونقل بسیار مناسب‌اند.

(جغرافیا یازدهم - درس ۱۱ - صفحات ۱۴۹ و ۱۵۰)

۹۸. گزینه ۳ درست است.

الف) بروز جنگ جهانی دوم تحت تأثیر نظریه هارتلند مکیندر بوده است.

ب) حمله آمریکا به افغانستان در سال ۱۳۶۹ نمونه‌ای از توسعه‌طلبی در تطابق با نظریه فضای حیاتی راتزل است.

پ) پیروزی انگلستان بر رقبا بر اساس تبدیل آن به یک قدرت دریایی در تطابق با نظریه ماهان است.

(جغرافیا یازدهم - درس ۱۱، صفحات ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵)

۹۹. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

۲) مرز کانادا و آلاسکا از نوع پیشتاز است یعنی از زمان‌های قدیم در نواحی خالی از سکنه ترسیم شده است.

۳) مرز بین کره شمالی و جنوبی از مرزهایی است که در آن شرایط فرهنگی در نظر گرفته نشده است.

۴) مرز کشورهای آفریقایی از نوع مرزهای تحمیلی است که بدون توجه به اقوام و فرهنگ‌ها ایجاد شده است.

(جغرافیا یازدهم - درس ۱۰، صفحات ۱۳۲ و ۱۳۳)

۱۰۰. گزینه ۴ درست است.

از خط مبنا (پایین‌ترین حد خود) به سمت دریا تا حدود ۱۲ مایل دریایی، دریای سرزمینی نامیده می‌شود که متعلق به کشور مجاور دریاست اما سایر کشورها در آن منطقه حق عبور و مرور بدون مرز را دارند. (جغرافیا یازدهم - درس ۱۰، ص ۱۳۱)

۱۰۱. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه پاسخ: حمل‌ونقل ریلی به سرمایه فراوانی نیاز دارد اما بازدهی آن در آینده، هزینه سرمایه‌گذاری را جبران می‌کند، مسافر و بار بیشتری حمل می‌شود و ترافیک ندارد. (جغرافیا ۳ - درس ۴، ص ۶۲)

۱۰۲. گزینه ۴ درست است.

برنامه‌ریزان تلاش کرده‌اند که برای مقابله با مشکلات حمل‌ونقل شهری تدابیری بیندیشند. گسترش حمل‌ونقل عمومی مهم‌ترین راهکار بهبود حمل‌ونقل شهری است. (جغرافیا ۳ - درس ۴، ص ۶۷)

۱۰۳. گزینه ۱ درست است.

ترویج پیاده‌روی و ایجاد مسیرهای پیاده‌رو، تشویق مردم به استفاده از خودروهای هیبریدی، تعیین محدوده‌های ممنوعه برای رفت‌وآمد خودروهای شخصی (طرح ترافیک) و ایجاد پارکینگ‌های طبقاتی از جمله کارهایی است که برای بهبود حمل‌ونقل شهری انجام می‌گیرد. (جغرافیا ۳ - درس ۴، ص ۷۰)

۱۰۴. گزینه ۳ درست است.

حرکات «همگرا» و «واگرا» و «امتداد لغز» صفحات پوسته و بخش بالایی گوشته زمین، در ابتدا موجب کشیدگی و فشردگی پوسته زمین می‌شوند و اگر ادامه یابند، شکستگی‌هایی به نام گسل ایجاد می‌کنند. حرکت گسل‌ها موجب زمین‌لرزه می‌شود؛ بنابراین، محل زمین‌لرزه‌ها و مرز صفحات ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر دارند. (جغرافیا ۳ - درس ۵، ص ۸۳)

۱۰۵. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه درست: گزینه ۲ مربوط به خشکسالی کشاورزی است. در این نوع خشکسالی، میزان ریزش‌های جوی کمتر از میانگین بارش منطقه نیست اما با توجه به اینکه نیاز آبی گیاهان متفاوت است، ممکن است بارش‌ها نیاز یک نوع زراعت یا کشت را برطرف نکنند و منطقه دچار خشکسالی زراعتی شود.

بررسی سایر گزینه‌ها مربوط به خشکسالی آب‌وهوایی است:

معمول‌ترین نوع خشکسالی، خشکسالی آب‌وهوایی است. اگر میزان بارش در یک منطقه از حد میانگین بارندگی سالانه (که براساس یک دوره ۳۰ ساله به‌دست می‌آید)، کمتر باشد، می‌توان گفت که در آن منطقه خشکسالی رخ داده است. اگر در یک منطقه مرطوب در شمال ایران که میانگین بارندگی سالانه آن ۲۰۰۰ میلیمتر است بارش ۱۰۰۰ میلیمتری رخ دهد، خشکسالی پیش می‌آید و برخی گونه‌های گیاهی خشک می‌شوند. درحالی‌که همین مقدار ۱۰۰۰ میلیمتر بیش از بارش معمول سواحل جنوبی ایران است و در آنجا دوره مرطوب یا ترسالی پدید می‌آورد. خطرات خشکسالی بیش از خشکی است؛ زیرا پوشش گیاهی یا زندگی جانوری هر منطقه با نوع آب‌وهوای آن، (خشک یا مرطوب) سازگار شده است و وقتی بارش منطقه از میانگین کمتر می‌شود، موجودات زنده نمی‌توانند با شرایط جدید سازگار شوند.

(جغرافیا ۳ - درس ۵ - صفحات ۹۷، ۹۸ و ۹۹)

منطق و فلسفه

۱۰۶. گزینه ۴ درست است.

گاهی از خودشناسی به جای انسان‌شناسی، استفاده می‌شود ولی دایره خودشناسی، عام‌تر و کلی‌تر از انسان‌شناسی است و گاهی به معنی شناخت هر کسی از خود و ویژگی‌های خصلت‌های خودش به کار می‌رود که این معنا در مباحث تربیتی کاربرد دارد. (فلسفه ۱ - ص ۶۹)

۱۰۷. گزینه ۱ درست است.

به نظر دکارت، بدن، ماشینی پیچیده است (نه ذهن) که به‌صورت خودکار فعالیت می‌کند و حقیقت «من» را تشکیل نمی‌دهد. توماس هابز، ذهن انسان را یک ماشین پیچیده مادی می‌داند که شبیه یک دستگاه مکانیکی کار می‌کند. (فلسفه ۱ - صفحه ۷۳، ۷۴)

۱۰۸. گزینه ۱ درست است.

از دیدگاه افلاطون، حقیقت برتر انسان همان نفس است که قابل رویت نیست. نفس با ارزش‌ترین دارایی انسان است و وظیفه هر انسانی، مراقبت از آن است. نفس، دارای عقل و خرد است. نفس، جزء عقلانی انسان و عامل تمایز او از سایر حیوانات است. (فلسفه ۱ صفحه ۷۲)

۱۰۹. گزینه ۲ درست است.

مارکس، انسان را فقط یک موجود مادی می‌دانست که نیازهای اصلی او را نیازهای مادی تشکیل می‌دهند و نیازهایی مانند نیاز به اجتماع و نیاز به اخلاق همگی به سبب نیازهای مادی پیدا شده‌اند. (فلسفه ۱ صفحه ۷۴)

۱۱۰. گزینه ۳ درست است.

قرآن به روشنی از حقیقتی به نام «روح» سخن گفته و آن را هدیه‌ای الهی و غیرزمینی شمرده است و انسان را جانشین خدا و مسجود فرشتگان یاد کرده است. فیلسوفان مسلمان هم از آرای افلاطون و ارسطو و هم از آموزه‌های دینی تأثیر پذیرفتند. (فلسفه ۱ صفحه ۷۸)

۱۱۱. گزینه ۲ درست است.

روح، چیزی ضمیمه شده به بدن نیست (رد گزینه ۳)، بلکه نتیجه رشد و تکامل خود جسم و بدن است. از نظر ملاصدرا، روح و بدن دو چیز مجزا نیستند که کنار هم قرار گرفته باشند (رد گزینه ۱) بلکه این‌ها وحدتی حقیقی دارند به گونه‌ای که یکی (روح) باطن دیگری (بدن) است. (رد گزینه ۴) (فلسفه ۱ صفحه ۸۱)

۱۱۲. گزینه ۴ درست است.

دسته‌ای از کارهایی هستند که مورد ستایش و تحسین یا مورد سرزنش و تقبیح قرار می‌گیرند (مانند احسان و گذشت) فعل اخلاقی می‌گویند. (فلسفه ۱ صفحه ۸۵)

۱۱۳. گزینه ۴ درست است.

فیلسوفان مسلمان عقل را منبع شناخت فضیلت‌ها و رذیلت‌ها می‌دانند و این عقل را از آن نظر که رفتار خوب و بد انسان را تشخیص می‌دهد، عقل عملی می‌نامند. درحالی‌که کانت، معیار فعل اخلاقی را در «وجدان اخلاقی» جست‌وجو می‌کند. (فلسفه ۱ - صفحات ۸۸ و ۹۰)

۱۱۴. گزینه ۴ درست است.

زیرا حکمت اشراق اگر چه بر نیروی سیر و سلوک تکیه دارد اما از نیروی عقلی نیز بهره می‌برد. (فلسفه ۲ - درس ۹)

۱۱۵. گزینه ۲ درست است.

گزینه ۱ آخرین دیدگاه‌های ابن سینا در حکمت در کتاب «اشارات و تنبیهات» آمده است. «شفا» دایره‌المعارف عظیم علمی و فلسفی مشتمل بر موضوعاتی چون منطق، ریاضی، علوم طبیعی و الهی است. (رد گزینه ۳ و «قانون» فرهنگ نامه پزشکی که به زبان‌های لاتین، انگلیسی، فرانسه و آلمانی ترجمه شده است. ۰ رد گزینه ۴ (فلسفه ۲ - درس ۱۰)

۱۱۶. گزینه ۱ درست است.

گزینه ۲ به این علت نادرست است که هر شیء در نهایت به سوی کمال حرکت نمی‌نماید. گزینه ۳ به این علت نادرست است که ابن سینا از ما می‌خواهد علاوه بر مطالعه عالم طبیعت (که با روش تجربی صورت می‌گیرد) با کشف روابط پدیده‌ها به رابطه آن با مبدا کل جهان هستی تامل کرد.

گزینه ۴ ابن سینا باور دارد تنها با نگاه کردن کردن به بخشی کوچکی از جهان طبیعت نمی‌توان درباره آن داوری کلی کرد. (فلسفه ۲ - درس ۱۰)

۱۱۷. گزینه ۴ درست است.

زیرا فرشتگان یا عقول حقایق را شهود می‌کنند و به مفاهیم و استدلال مفهومی نیازی ندارند. (فلسفه ۲ - درس ۸ و ۷)

۱۱۸. گزینه ۳ درست است.

از دیدگاه اگوست کنت، دستگاه فلسفی فیلسوفان کاملاً ذهنی است و نمی‌تواند ناظر بر واقعیت باشد (رد گزینه ۱) کنت تجربه گرا است و باور دارد عقل زمانی می‌تواند به شناخت واقعیت برسد که با تجربه همراه باشد (رد گزینه ۲) و گزینه ۴ دیدگاه دکارت است نه کنت. (فلسفه ۲ - درس ۷)

۱۱۹. گزینه ۲ درست است.

و قرآن کریم و پیامبر اکرم (ص) پایه گذار حیات عقلی در جهان اسلام بودند (رد گزینه ۴) بنابراین حیات عقلی از همان ابتدای ظهور اسلام آغاز شد (رد گزینه ۱ و ۳) و نهضت ترجمه از موثرترین زمینه‌های شکل‌گیری حیات فلسفی در جهان اسلام بود. (فلسفه ۲ - درس ۹)

نکته: حیات فلسفی؛ پس از دو قرن از ظهور اسلام شکل گرفت. (نه از ابتدا)

۱۲۰. گزینه ۴ درست است.

در مرتبه عقل‌الملکه، انسان مفاهیم و قضایای بدیهی (مانند مورد اول) را درک می‌کند (رد گزینه ۳ و ۲) در عقل بالمستفاد، آدمی با استفاده از سلطه علمی‌اش به تجویز، ارائه نسخه و راهکار می‌پردازد. هنگامی که ذهن بشر رشد کرد و با تمرین و تکرار، دانش‌هایی را کسب کرد می‌داند که آب در صفر درجه منجمد می‌شود پس مرتبه عقل بالفعل است. (فلسفه ۱ - درس ۸)

روان‌شناسی

۱۲۱. گزینه ۲ درست است.

- سرگیجه علامت جسمانی فشار روانی است.

- دلشوره یا نگرانی علامت هیجانی فشار روانی است.

- جویدن ناخن علامت رفتاری فشار روانی است. (درس ۸ - ص ۱۹۸)

۱۲۲. گزینه ۱ درست است.

در هر سه گزینه ۲، ۳ و ۴ عامل روان‌شناختی باعث ایجاد بیماری جسمی شده است. اما در گزینه ۱ عامل روان‌شناختی یعنی

افسردگی پیامد بیماری جسمی آقای رسولی است. (درس ۸ - ص ۱۹۱)

۱۲۳. گزینه ۴ درست است.

نمره ۶۳ محسن نشان‌دهنده این است که او در برابر فشار روانی جداً آسیب‌پذیر است. (نمره بین ۵۰ تا ۷۰) و سعید ۲۰ نمره کمتر گرفته، یعنی ۴۳؛ بنابراین در برابر فشار روانی آسیب‌پذیر است. (نمره بین ۳۰ تا ۴۰) بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) محسن در برابر فشار روانی جداً آسیب‌پذیر است و سعید آسیب‌پذیر است.

(۲) فقط آسیب‌پذیری محسن در برابر فشار روانی جدی است.

(۳) سعید در برابر فشار روانی آسیب‌پذیر است. (درس ۸ - ص ۱۹۴)

۱۲۴. گزینه ۲ درست است.

- رژیم غذایی سالم باید حاوی کربوهیدرات زیاد و چربی کم باشد.

- قسمت چپ پیوستار سلامت و بیماری، نشان‌دهنده مرگ است.

- عبارت سوم درست است.

۱۲۵. گزینه ۳ درست است.

در گزینه ۳ مائده نگرش خود را تغییر داده است، یعنی معتقد شده که چاقی برای سلامتی ضرر دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) تغییر رفتاری صورت گرفته است.

در گزینه‌های ۲ و ۴ هیچ تغییری اتفاق نیفتاده و توجیه غیرعقلانی است. (درس ۷ - ص ۱۶۹ و ۱۷۰)

۱۲۶. گزینه ۴ درست است.

(۱) هدف‌گذاری اسنادی درونی، ناپایدار و قابل کنترل است. (تلاش و کوشش)

(۲) ظرفیت یادگیری یا توانایی اسنادی درونی، پایدار و غیرقابل کنترل است.

(۳) بی‌عدالتی که نوعی دشواری تکلیف است، اسنادی بیرونی، پایدار و غیرقابل کنترل است.

(۴) برنامه‌ریزی اسنادی درونی، ناپایدار و قابل کنترل است. (تلاش و کوشش) (درس ۷ - ص ۱۷۴ و ۱۷۵)

۱۲۷. گزینه ۳ درست است.

- در عبارت اول بین شناخت و رفتار الهام ناهماهنگی وجود دارد.

- در عبارت دوم بین کار و تلاش راضیه، رابطه‌ای مشاهده نمی‌شود؛ پس درماندگی آموخته‌شده است.

- در عبارت سوم نسبت یا اسناد به عامل بیرونی (تحریم) داده شده است.

- عبارت چهارم باوری غلط است. (درس ۷ - صفحات ۱۶۵، ۱۶۹، ۱۷۶، ۱۷۷)

۱۲۸. گزینه ۱ درست است.

عبارت اول اشاره به دست، دست کردن دارد. ← اجتنابی

عبارت دوم اشاره به اطاعت کورکورانه از دیگران دارد. ← وابسته

عبارت سوم اشاره به عصبانیت و سبک تکانشی دارد. ← تکانشی

عبارت چهارم اشاره به این دارد که اگر سبک تصمیم‌گیری منطقی، عقلانی باشد، پشیمانی به بار نمی‌آید. ← منطقی

(درس ۶ - صفحات ۱۴۳ تا ۱۴۷)

۱۲۹. گزینه ۲ درست است.

مرحله ۵ تصمیم‌گیری همان اجرای بهترین اولویت است که انتخاب شغل معلمی را در بر می‌گیرد.

مرحله ۲ تصمیم‌گیری شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا اولویت‌های یک تصمیم است که انتخاب شغل از بین شغل‌های موجود را شامل می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مرحله اول - مرحله دوم

(۳) مرحله سوم - مرحله هفتم

(۴) مرحله اول - مرحله هفتم (درس ۶ - ص ۱۴۸)

۱۳۰. گزینه ۴ درست است.

هر سه روش به کار گرفته در گزینه‌های ۱، ۲ و ۳ یعنی حدس زدن، فکر کردن و بارش مغزی جزو روش‌های اکتشافی حل مسئله است اما گزینه ۴ به روش تحلیلی اشاره دارد که مبتنی بر نیازسنجی واقعی است. (درس ۵ - صفحات ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۸)

۱۳۱. گزینه ۳ درست است.

فنون ذکرشده در گزینه ۳ تماماً به مرحله رمزگردانی حافظه مربوط می‌شود. مرور کارآمد به کنترل اثر گذشت زمان، یادگیری عمیق و با استراحت به کنترل اثر تداخل و آزمون مکرر، به مرحله بازیابی مربوط می‌شوند. ساماندهی مطالب و بسط معنایی نیز تمامی مراحل حافظه را در برمی‌گیرند. (درس ۴ - صفحات ۱۰۵ تا ۱۰۹)

۱۳۲. گزینه ۱ درست است.

- محرک هر چیزی است که گیرنده‌های حسی را تحریک می‌کند.
- همه افراد قادر به تفکیک دو مفهوم توجه و تمرکز نیستند.
- عبارت سوم درست است. (درس ۳ صفحات ۶۹ و ۷۳)

۱۳۳. گزینه ۱ درست است.

مراقبت از برادر کوچک‌تر ← ایفای نقش جنسیتی ← ویژگی روانی هویت ← رشد اجتماعی
خرید براساس قیمت کفش ← پردازش مفهومی ← رشد شناختی
اعتقاد به فداکار بودن ← رشد درک اخلاقی (درس ۲ - صفحات ۵۶، ۵۹ و ۶۱)

۱۳۴. گزینه ۳ درست است.

بلند شدن از وضعیت نشسته ← ۹ تا ۱۲ سالگی (درس ۲ - صفحه ۴۷)

۱۳۵. گزینه ۴ درست است.

سومین هدف روان‌شناسی پیش‌بینی است. بنابراین بیان کردن وضعیت آینده بیماران این هدف را شامل می‌شود.
بررسی سایر گزینه‌ها:
(۱) توصیف (۲) تبیین (۳) کنترل (درس ۱ - صفحات ۱۴، ۱۵)

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان بنس آموزش کشور

ثبت نام آزمون‌های آزمایشی سنجش

با قیمت ۱۴۰۲ تا ۱۵ فروردین ۱۴۰۳

ویژه دانش آموزان پایه دهم، یازدهم، دوازدهم و داوطلبان کنکور سراسری

با اهدای سلام و آرزوی سلامتی، به اطلاع می‌رساند، در راستای توسعه عدالت آموزشی و با توجه به درخواست دانش‌آموزان، مدیران و مشاوران گرامی، ثبت‌نام آزمون‌های آزمایشی جامع سنجش برای متقاضیانی که در این آزمون‌ها ثبت‌نام ننموده‌اند تا ۱۵ فروردین ۱۴۰۳ با قیمت سال ۱۴۰۲ انجام می‌پذیرد.

همچنین در راستای کمک به آمادگی دانش‌آموزان جهت شرکت در امتحانات نهایی و تأثیر قطعی سوابق تحصیلی در نتیجه کنکور سراسری، داوطلبان عزیز می‌توانند با ثبت نام در کلیه آزمون‌های آزمایشی جامع (برای مقطع دهم و یازدهم ۲ نوبت آزمون و برای مقطع دوازدهم ۴ نوبت آزمون)، **به صورت رایگان** در آزمون شبه امتحانات نهایی دروس عمومی و اختصاصی اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ شرکت کنند.

داوطلبان علاقه‌مند برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند با مراجعه به سایت شرکت به نشانی www.sanjeshserv.ir در این آزمون‌ها ثبت‌نام و شرکت نمایند.

شرکت تعاونی خدمات آموزشی

کارکنان سازمان بنس آموزش کشور

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

ثبت نام آزمون های آزمایشی جامع

تشریحی

برگزاری آزمایشی شبه امتحانات نهایی
درس عمومی و اختصاصی پایه دهم، یازدهم و دوازدهم

با ثبت نام در آزمون های جامع به صورت رایگان در آزمون تشریحی شرکت کن

sanjesheducationgroup

صدای داوطلب ۰۲۱-۴۲۹۶۶

sanjeshserv

ثبت نام گروهی دبیرستان ها ۰۲۱-۸۸۸۴۴۷۹۱-۳

www.sanjeshserv.ir